

часній науці, то питання принципів та функцій кримінально-правової політики досліджуються фрагментарно, як правило як частина досліджень, що мають інший предмет і об'єкт.

Кримінально-правова політика як підсистема політики в сфері боротьби зі злочинністю і, в кінцевому, складова державної правової політики забезпечує реалізацію на основі принципів певних функцій, які, вочевидь, будуть відрізнятися в залежності від різних підходів. Незважаючи на певні відмінності, в сучасній політологічній науці виділяють найбільш важливі функції політики.

В статті автор доводить необхідність глибоких теоретичних напрацювань щодо принципів, функцій, методів, способів і завдань кримінально-правової політики з метою отримання реальних ефективних її результатів.

Ключові слова: кримінально-правова політика, функції кримінально-правової політики, принципи кримінально-правової політики

Kozych I.V. Principles and functions as system-forming elements of criminal-law policy

Having its own specific tasks arising from its functions, criminal law is implemented by certain methods based on the relevant principles. But it should be borne in mind that the principles and functions of criminal policy are not identical with the functions and principles of criminal law. And if the principles and functions of criminal law are developed in modern science, the issues of the principles and functions of criminal-law policy are investigated fragmentarily, as a rule, as part of research with another subject and object.

Criminal policy as a subsystem of crime policy and, ultimately, a component of state legal policy ensures implementation on the basis of the principles of certain functions, which, obviously, will differ depending on different approaches. Despite certain differences, in the modern political science distinguish the most important functions of politics.

In the article the author proves the need for deep theoretical investigations of the principles, functions, methods and tasks of criminal-law policy in order to obtain real effective results.

Keywords: criminal-law policy, functions of criminal-legal policy, principles of criminal-legal policy

Круль С.М.

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ІНФОРМАЦІЙНО- ДОВІДКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ РОЗБОЇВ

УДК 343.08

Актуальність теми. Ефективне розслідування корисливо-насильницьких злочинів, серед яких розбої займають чільне

місце внаслідок небезпечності для життя, здоров'я потерпілого в момент їх вчинення, посягання на чужу власність, часто зухвало-сті та очевидності вчинення, неможливе без належного рівня криміналістичного забезпечення цієї діяльності. Одним із напрямків такого забезпечення діяльності із розкриття, розслідування розбійних нападів є інформаційне, а саме інформаційно-довідкове забезпечення органів досудового розслідування.

Останні декілька років спостерігається кардинальне реформування кримінальної юстиції. Одним з наслідків чого, є прийняття нових законів, що регулюють охорону прав і законних інтересів державних та громадських організацій й громадян (Закон України «Про поліцію», «Про судоустрій і статус суддів», тощо). В зв'язку з чим інформаційно-довідкове забезпечення розслідування злочинів, зокрема розбоїв зазнало фундаментальних змін.

Проблеми організації та функціонування інформаційно-довідкового забезпечення розслідування злочинів висвітлювали у своїх працях такі відомі вчені-криміналісти та процесуалісти, як В. П. Абросимов, В. В. Бірюков, Р. С. Белкін, О. А. Белов, К.І.Беляков, О. О. Беляков, А. Е. Волкова, Є. П. Іщенко, М.Ю. Жигалов, П. М. Заблоцький, В. П. Захаров, С. В.Кадук, О. І. Князев, О.Є.Корнієнко, А. П. Пацкевич, М.А. Погорецький, В. І. Пашко, Ю. В. Попов, Д. П.Рассейкін, О. Р. Росинська, Є. Ю.Свобода, Д.Б.Сергєєва,М. В. Терзієв, Р. А. Усманов, В. Г. Хахановський, М. Г. Чернець, Г. О. Шкляєва, М. І. Швець, С. А. Ялишев та інші.

Розглядаючи в різні часи правові засади кримінальної, криміналістичної реєстрації, інформаційно-довідкового забезпечення досудового розслідування, вчені-криміналісти одноставно зазначають, що, являючи собою високоефективний засіб отримання інформації про злочин, ця діяльність не має загальної законодавчої регламентації [1, с. 397].

Протягом останніх десятиліть вчені-криміналісти та практики одноставні в позиції щодо необхідності створення єдиного нормативно-правового акту, що регулював би діяльність із отримання, переробки, використання та збереження інформації, що міститься в масивах інформаційних систем (обліків), незалежно від їх відомчої належності й основного призначення.

З приводу криміналістичної реєстрації, то Є. П. Іщенко та Є. І. Девіков зазначають, що розробка Кодексу кримінальної реєстрації дозволила б поставити цей важливий напрям діяльності органів внутрішніх справ на ґрунтовну правову платформу [2, с. 79].

«Аналіз правових основ криміналістичної реєстрації свідчить про необхідність розробки нормативного акта на рівні закону, який би визначив поняття криміналістичної реєстрації та принципи її організації та функціонування», – стверджує В. О. Полікарпов [3, с. 21].

Як зазначає В. В. Бірюков, незважаючи на наявність низки законів, що сьогодні сприяють регулюванню облікової діяльності, потреба у відомчому нормативному акті, у якому б відбивалися загальні вимоги до створення та функціонування інформаційних систем у правоохоронних органах, на сьогодні є нагальною [4, с. 540].

Основу загального правового регулювання інформаційно-довідкового забезпечення досудового розслідування становлять законодавчі акти вищої юридичної сили загальнодержавного значення. У них визначено фундаментальні поняття, що мають основне значення для забезпечення інформаційно-довідкового процесу, в тому числі й у сфері кримінального судочинства.

Так, у статті 12 Закону України «Про інформацію» визначено, що інформаційна діяльність – це сукупність дій, спрямованих на задоволення інформаційних потреб громадян, юридичних осіб і держави [5]. Саме з метою задоволення цих потреб органи державної влади та органи місцевого і регіонального самоврядування створюють інформаційні служби, системи, мережі, бази і банки даних.

У Законі України «Про Національну програму інформатизації» зазначається, що головною метою Національної програми інформатизації є створення необхідних умов для забезпечення громадян та суспільства своєчасною, достовірною та повною інформацією шляхом широкого використання інформаційних технологій, забезпечення інформаційної безпеки держави [6].

Про необхідність створення та функціонування різноманітних інформаційних систем у правоохоронних органах йдеться у

відповідних законах, що регламентують їх діяльність. Зокрема, правовою основою створення та функціонування криміналістичних та інших інформаційних систем МВС України є закони України, а також відомчі накази й інструкції.

Так, у ст. 25 Закону України «Про поліцію» вказується, що вона в рамках інформаційно-аналітичної діяльності: 1) формує бази (банки) даних, що входять до єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України; 2) користується базами (банками) даних Міністерства внутрішніх справ України та інших органів державної влади; 3) здійснює інформаційно-пошукову та інформаційно-аналітичну роботу; 4) здійснює інформаційну взаємодію з іншими органами державної влади України, органами правопорядку іноземних держав та міжнародними організаціями[7].

Відповідно до цього Закону поліція наповнює та підтримує в актуальному стані бази (банки) даних, що входять до єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України, стосовно: 1) осіб, щодо яких поліцейські здійснюють профілактичну роботу; 2) виявлених кримінальних та адміністративних правопорушень, осіб, які їх учинили, руху кримінальних проваджень; обвинувачених, обвинувальний акт щодо яких направлено до суду; 3) розшуку підозрюваних, обвинувачених (підсудних) осіб, які ухиляються від відбування покарання або вироку суду; 4) розшуку безвісно зниклих; 5) установлення особи невідомих трупів та людей, які не можуть надати про себе будь-яку інформацію у зв'язку з хворобою або неповнолітнім віком; 6) зареєстрованих в органах внутрішніх справ кримінальних або адміністративних правопорушень, подій, які загрожують особистій чи публічній безпеці, надзвичайних ситуацій; 7) осіб, затриманих за підозрою у вчиненні правопорушень (адміністративне затримання, затримання згідно з дорученнями органів правопорядку, затримання осіб органами досудового розслідування, адміністративний арешт, домашній арешт). Під час наповнення цієї бази даних поліція забезпечує збирання, накопичення мультимедійної інформації (фото, відео-, звукозапис) та біометричних даних (дактилокартки, зразки ДНК); 8) осіб, які скоїли адміністративні

правопорушення, провадження у справах за якими здійснюється поліцією; 9) зареєстрованих кримінальних та адміністративних корупційних правопорушень, осіб, які їх учинили, та результатів розгляду цих правопорушень у судах; 10) іноземців та осіб без громадянства, затриманих поліцією за порушення визначених правил перебування в Україні; 11) викрадених номерних речей, цінностей та іншого майна, які мають характерні ознаки для ідентифікації, або речей, пов'язаних із учиненням правопорушень, відповідно до заяв громадян; 12) викрадених (втрачених) документів за зверненням громадян; 13) знайдених, вилучених предметів і речей, у тому числі заборонених або обмежених в обігу, а також документів з ознаками підробки, які мають індивідуальні (заводські) номери; 14) викрадених транспортних засобів, які розшуковуються у зв'язку з безвісним зникненням особи, виявлених безгосподарних транспортних засобів, а також викрадених, втрачених номерних знаків; 15) виданих дозвільних документів у сфері безпеки дорожнього руху та дозволів на рух окремих категорій транспортних засобів; 16) зброї, що перебуває у володінні та користуванні фізичних і юридичних осіб, яким надано дозвіл на придбання, зберігання, носіння, перевезення зброї; 17) викраденої, втраченої, вилученої, знайденої зброї, а також добровільно зданої зброї із числа тієї, що незаконно зберігалася; 18) бази даних, що формуються в процесі здійснення оперативно-розшукової діяльності відповідно до закону [7].

У статті 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» закріплюється право органів, що займаються оперативно-розшуковою діяльністю, «створювати і застосовувати автоматизовані інформаційні системи» а відповідно до ч. 11 ст. 11 цього Закону повинні забезпечувати можливість видати дані на особу на запит органів розслідування, прокуратури, суду [8].

Стаття 18 «Права та обов'язки посадових і службових осіб органів і установ виконання покарань, слідчих ізоляторів» Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» визначає право проводити реєстрацію засуджених і осіб, узятих під варту, їх фотографування, звукозапис, кіно- і відеозйомку та дактилоскопію (п. 7 ч. 1 ст. 18 Закону) [9].

У статті 5 «Методи і засоби діяльності розвідувальних органів України» Закону України «Про розвідувальні органи України» зазначено, що для виконання покладених на розвідувальні органи України завдань щодо отримання розвідувальної інформації, забезпечення безпеки розвідувальних заходів, захисту своїх сил, засобів та інформаційних систем і обліків, а також джерел розвідувальної інформації вони застосовують методи і засоби оперативно-розшукової діяльності [10].

Для вирішення завдань боротьби з організованою злочинністю органи поліції і Служби безпеки України мають право збирати, накопичувати і зберігати інформацію про події та факти, що свідчать про організовану злочинну діяльність, її причини й умови, про осіб, які беруть участь в організованій злочинній діяльності. Із цією метою в Головному управлінні по боротьбі з корупцією і організованою злочинністю Служби безпеки України створюються централізовані банки даних. Відповідні банки даних існують у спеціальних підрозділах по боротьбі з організованою злочинністю на місцях.

Служба безпеки України також має право в інтересах контррозвідки й оперативно-розшукової діяльності створювати інформаційні системи та вести оперативний облік в обсязі та порядку, що визначаються покладеними на неї завданнями.

Крім законів, про право створення інформаційних систем зазначається також у багатьох постановках Кабінету Міністрів та указах Президента України.

Розглядаючи правові засади інформаційно-довідкового забезпечення розслідування розбоїв, доречно погодитися з позицією В. В. Бірюкова про те, що не слід наводити всю безліч нормативно-правових актів, які регламентують той чи інший аспект інформаційно-довідкового забезпечення досудового розслідування, а слід розглянути принципову систему правового регулювання такої діяльності [4, с. 548].

Отже, нормативні правові джерела, які являють собою правові засади інформаційно-довідкового забезпечення розслідування розбоїв, доцільно умовно поділити на три групи. До першої групи слід віднести Кримінальний процесуальний кодекс України, зако-

ни України та підзаконні нормативно-правові акти, що регламентують використання інформаційно-довідкових даних на загальнодержавному рівні. Сюди ж слід віднести закони, які формують понятійний апарат і регулюють процес використання даних.

Другу групу нормативно-правових актів складають накази та інструкції, прийняті для регулювання діяльності певної служби. Так, в положенні про експертну службу Міністерства Внутрішніх Справ України одним з основних завдань є забезпечення функціонування інформаційно-пошукових систем, обробка персональних даних у межах повноважень, визначених законом, забезпечення режиму доступу до інформації;

До третьої групи входять накази й інструкції, що регулюють функціонування певного виду обліку. Наприклад, це Інструкція про порядок функціонування дактилоскопічного обліку експертної служби МВС України, Інструкція про порядок формування, ведення та використання оперативно-довідкового і дактилоскопічного обліку в органах внутрішніх справ та органах (установах) кримінально-виконавчої системи України. В інструкціях такого рівня детально розглядаються завдання й форми обліку, форми та способи відображення інформації в основних облікових одиницях, їх структура, система обліку та порядок взаємобміну інформацією з інформаційними системами, що перебувають на різних рівнях.

Об'єктами правового регулювання в усіх цих випадках є інформаційно-довідкове забезпечення розслідування як діяльність із отримання, переробки, використання та збереження інформації, що складає зміст масивів інформаційних систем (обліків), відповідно до їх відомчої належності й основного призначення, що можуть використовуватися з метою ефективного розслідування розбійних нападів.

Виходячи з вищевказаного, слід підтримати позицію переважної більшості вчених-криміналістів та практиків щодо необхідності створення єдиного нормативно-правового акту, що регулював би діяльність із отримання, переробки, використання та збереження інформації, що міститься в масивах інформаційних систем (обліків), незалежно від їх відомчої належності й основного призначення.

1. *Криминалистика: информационныетехнологиидоказывания : учебник [для вузов] / под ред. В. Я. Колдина. – М. : Зерцало-М, 2007. – 752 с.*
2. *Ищенко Е. П. Уголовнаярегистрация / Е. П. Ищенко, Е. И. Девиков. – Омск : Высшаяшколла МВД СССР, 1986. – 310 с.*
3. *Поликарпов В. А. Криминалистическиеучеты при расследованиита-можженныхпреступлений : автореф. дис. ... канд. юрид. наук / В. А. Поликарпов. – М. : РИО РТА, 2008. – 27 с.*
4. *Бірюков В. В Теоретичні основи інформаційно-довідкового забезпечення розслідування злочинів : монографія / В. В. Бірюков / Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка. – Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2009. – 664 с.*
5. *Про інформацію : Закон України від 2 жовт. 1992 р. № 2657-XII. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>*
6. *Про концепцію національної програми інформатизації від 4 лют. 1998 р. №75/98-ВР. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=75%2F98%E2%F0>*
7. *Про Національнуполіцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII / [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/580-19/page>*
8. *Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18 черв. 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 22. – Ст. 303.*
9. *Про Державну кримінально-виконавчу службу України : Закон України від 23 черв. 2005 р. № 2713-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 30. – Ст. 409.*
10. *Про розвідувальні органи України : Закон України від 22 берез. 2001 р. № / № 2331-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 19. – Ст. 94.*

Круль С.М. Правові засади інформаційно-довідкового забезпечення розслідування розбоїв

Необхідність використання в розслідуванні інформації з будь-яких інформаційних систем незалежно від їх відомчої належності та прямого призначення логічно випливає з того, що об'єктами будь-яких обліків виступають різноманітні об'єкти матеріального світу та події. Особливе місце серед них займають особи, які в процесі своєї життєвої діяльності стають об'єктами обліків у найрізноманітніших системах. Вони обліковуються за місцем народження, здобуття освіти, проживання, роботи, як користувачі різноманітних засобів (зброї, автотранспорту тощо) і т. ін. Розглядаючи в різні часи правові засади кримінальної, криміналістичної реєстрації, інформаційно-довідкового забезпечення досу-

дового розслідування, вчені-криміналісти одностайно зазначають, що, являючи собою високоефективний засіб отримання інформації про злочин, ця діяльність не має загальної законодавчої регламентації.

В статті розглянуто правові засади інформаційно-довідкового забезпечення розслідування розбоїв, з врахуванням сучасних змін в законодавство України та підтримано позицію щодо необхідності створення єдиного нормативно-правового акту, що регулював би діяльність із отримання, переробки, використання та збереження інформації, що міститься в масивах інформаційних систем (обліків), незалежно від їх відомчої належності й основного призначення.

Ключові слова: інформація, відомості, фактичні дані, інформаційно-довідкове забезпечення

Круль С.М. Правовые основы информационно-справочного обеспечения расследования разбоев

Необходимость использования в расследовании информации с любых информационных систем независимо от их ведомственной принадлежности и прямого назначения логически вытекает из того, что объектами любых учетов выступают различные объекты материального мира и события. Особое место среди них занимают лица, которые в процессе своей жизненной деятельности становятся объектами учетов в самых системах. Они учитываются по месту рождения, получение образования, проживания, работы, как пользователи различных средств (оружия, автотранспорта и т.д.) и т. Д. Рассматривая в разное время правовые основы уголовной, криминалистической регистрации, информационно-справочного обеспечения досудебного расследования, ученые-криминалисты единодушно отмечают, что, представляя собой высокоэффективное средство получения информации о преступлении, эта деятельность не имеет общей законодательной регламентации.

В течение последних десятилетий ученые-криминалисты и практики единодушно в позиции о необходимости создания единого нормативно-правового акта, который регулировал бы деятельность по получению, переработке, использованию и сохранению информации, содержащейся в массивах информационных систем (учетов), независимо от их ведомственной принадлежности и основного назначения.

В статье рассмотрены правовые основы информационно-справочного обеспечения расследования разбоев, с учетом современных изменений в законодательство Украины и поддержана позиция о необходимости создания единого нормативно-правового акта, который регулировал бы деятельность по получению, переработке, использованию и сохранению информации, содержащейся в массивах информационных систем (учетов), независимо от их ведомственной принадлежности и основного назначения.

Ключевые слова: информация, сведения, фактическиданные, информационно-справочноеобеспечение

Krul S.M. Legal basis of information support for investigation of robberies

The need to use information in the investigation of any of the information, regardless of their subordination and direct appointment follows logically from the

fact that objects of any variety act counts material world objects and events. Notable among these are the people who in the course of their life activities are accounting objects in different systems. They are recorded by place of birth, education, residence, work as users various tools (weapons, vehicles, etc.) and so on. Al. Looking at different times the legal principles of the criminal, forensic registration information help ensure pre-trial investigation, forensic scientists unanimously say that, being a highly effective means of obtaining information about a crime, this activity does not have general statutory regulation.

In recent decades, scientists, criminologists and practices unanimous position on the need for a single legal act that would regulate the activities of acquisition, processing, use and storage of the information contained in arrays of information systems (accounting), regardless of their subordination and the main purpose.

In the article the legal basis of information and help ensure investigate robberies, taking into account current changes in legislation Ukraine and supported position on the need for a single legal act that would regulate the activities of acquisition, processing, use and storage of the information contained in arrays of information systems (accounting), regardless of their subordination and the main purpose.

Keywords: information, evidence, information and reference software

Медицький І.Б.

КОНСЕКВЕНЦІОЛОГІЯ ЗЛОЧИННОСТІ: ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ КЛАСИФІКАЦІЇ

УДК 343.9

Постановка проблеми. Оцінюючи спрямованість сучасного стану кримінологічних досліджень в Україні, доводиться й надалі констатувати недостатній науковий інтерес до окремих проблем фундаментального характеру. Не зважаючи на те, що наслідки злочинності визначають усю систему боротьби із нею, вони практично ніколи системно не вивчалися та не вивчаються. У контексті кримінологічного пізнання корисливої насильницької злочинності, Б.М. Головкін приходить до висновку, що нинішній стан кримінологічних знань про соціальні наслідки злочинності далеко не відповідає суспільній значущості проблеми і запитам практичної діяльності із запобігання та протидії цьому антисуспільному феномену. Науковець припускає, що саме з цих обставин проблема не посіла чинне місце у кримінологічній теорії, а її

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТАТЕЙ